

STRESZCZENIE PRACY

Służba zdrowia polskiej 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej – organizacja, wyszkolenie, działania 1941-1947

Podstawowym celem pracy jest możliwie dokładne i kompleksowe opisanie dziejów służby zdrowia 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej (1.SBS). Cele szczegółowe obejmują m.in. analizę procesu formowania służby zdrowia na tle organizacji brygady oraz wyszkolenia specjalistycznego jej kadr, a także analizę doktryny użycia służby zdrowia w specyficznych warunkach działań powietrznodesantowych. Ważnym elementem jest temat medycyny klinicznej i technik leczniczych stosowanych w brygadzie. W pracy znajdzie się więc opis standardów udzielania pierwszej pomocy na polu bitwy, wykorzystywanych wówczas metod chirurgicznych, technik anestezji. Omówione zostaną także sposoby leczenia zakażeń przyrannych ze szczególnym uwzględnieniem stosowania najnowszej zdobyczy ówczesnej medycyny jaką była penicylina. Istotnym zagadnieniem jest udział służby zdrowia 1.SBS w operacji „Market-Garden” we wrześniu 1944 roku. Szczególnie ważna w tym kontekście jest analiza pracy polskich zespołów chirurgicznych pod kątem wykonanych zabiegów oraz rodzajów odniesionych przez żołnierzy i cywilów leczonych przez polskich lekarzy ran. W pracy zostanie poruszony temat przypadków ostrej reakcji na stres bojowy, której kilka przypadków miało miejsce w okresie walk. Na uwagę zasługuje także zagadnienie pracy służby zdrowia brygady w ramach służby okupacyjnej, która wiązała się m.in. z pomocą byłym więźniom obozów koncentracyjnych i pracy przymusowej oraz wyzwolonym jeńcom wojennym.

Ramy czasowe opracowania obejmują okres lat 1941-1947, a więc od zorganizowania 1.SBS w Szkocji do momentu jej rozwiązania. Nie sposób jednak omawianych zagadnień nie umieścić na tle wcześniejszych wydarzeń prowadzących do wybuchu II wojny światowej i powstania Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Warto zauważyć również, że doświadczenia służby zdrowia 1.SBS miały pionierski charakter z uwagi na fakt, że 1. SBS była pierwszą w historii Wojska Polskiego wielką jednostką desantu powietrznego, a jej formowanie wpisało się w proces powstawania wojsk powietrznodesantowych w armiach aliantów zachodnich. Co więcej 1. SBS jak dotąd jest jedyną w historii polskiego oręża jednostką powietrznodesantową, która weszła do działań poprzez masowy desant powietrzny. Sprawia to, że doświadczenia służby zdrowia brygady są unikalne w skali Wojska Polskiego i pomimo upływu przeszło siedemdziesięciu lat część wniosków płynących z analizy jej działań nadal może być aktualne.

Podstawowym źródłem są archiwa polskie i zagraniczne, przede wszystkim Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie. Łącznie zgromadzono przeszło 1000 stron dokumentów. Głównym materiałem do analizy ówczesnej wiedzy klinicznej i technik leczniczych są brytyjskie, a w mniejszym stopniu także polskie i amerykańskie instrukcje fachowe, podręczniki oraz artykuły kliniczne. Autor posiłkuje się także współczesnymi opracowaniami dotyczącymi dziejów Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, alianckich wojsk powietrznodesantowych oraz operacji „Market-Garden”, a także opublikowanymi wspomnieniami żołnierzy, z których te spisane przez lekarzy niestety są nieliczne.